

منابع آموزشی برای مرحله‌ی اول المپیادهای علمی

مستقل جوان و
استعدادمند و پرتal

رفتارشناسی

محمد کرام‌الدینی

عضو کمیته‌ی المپیاد ریاضت‌شناسی باشگاه دانش‌پژوهان جوان

مدیر اجرایی مجموعه: حسین میرزایی

مدير توليد: فريد مصالحي
حروفچيني: اعظم سپاهوشي
صفحه آرايي: فاطمه تقفي

طراحي جلد: زهرا قورچيان
نظارت بر چاپ: علي محمدپور
ليتوگرافي: يسنا
چاپ و صحافي: خاشع

منابع آموزشي براي مرحله ي اول المپيادهای علمي

رفتارشناسي

مؤلف: محمد کرام الديني

وي راستار: الهه علوي

ناشر: انتشارات فاطمي

چاپ اول، ۱۳۹۰

شابک ۹۷۸-۹۶۲-۳۱۸-۶۴۵-۶

ISBN 978-964-318-645-6

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

قيمت: ۳۲۰۰ تومان

■ کليه ي حقوق اين اثر براي انتشارات فاطمي محفوظ است. کثير انتشار و ذخيره سازي تمام يا بخشي از اين اثر به هر شکل (چاپي، الكترونيکي و ...) و با هر هدف بدون مجوز از ناشر، غير قانوني و قابل پيگرد است.

انتشارات فاطمي تهران، ميدان دکتر فاطمي، خيابان جويبار، خيابان ميرهادي،

شماره ي ۱۲، کدپستي ۱۴۱۵۸۸۴۷۴۱، تلفن: ۸۸۹۴۵۵۴۵ (۲۰ خط)

www.fatemi.ir • info@fatemi.ir

انتشارات فاطمي

کرام الديني، محمد، ۱۳۳۲ -

رفتارشناسي / مؤلف محمد کرام الديني؛ وي راستار الهه علوي. - تهران: فاطمي، ۱۳۹۰.

نه، ۱۰۶ ص: مصور، عکس. - منبع آموزشي بري مرحله ي اول المپيادهای علمي: ويست شناسي)

ISBN 978-964-318-645-6

ف.پ.

واژه نامه: ۱۰۳.

۱. جيوژها - عادات و رفتار. ۲. ف.پ. علوي، الهه، ۱۳۲۷ - وي راستار، ب. علوي.

۵۹۹۵

۳۷۷/۷۵۱/۷۵۱

۱۳۹۰

کتابخانه ي ملي ايران

۲۲۷۰۰۲۲

فهرست

پنج	درباره‌ی ناب
هفت	سخن ناشر
نه	پیشگفتار مؤلف
۱	فصل ۱ رفتار و رفتارشناسی
۱	۱-۱ مقدمه
۳	۲-۱ رفتارشناسی امروز
۶	۳-۱ انواع رفتار
۹	فصل ۲ رفتارهای غریزی، رفتارهای آموختنی
۹	۱-۲ رفتارهای غریزی
۱۳	۲-۲ رفتارهای آموختنی
۱۹	فصل ۳ تجربه و وراثت
۱۹	۱-۳ ژنتیک رفتار
۲۵	۲-۳ اندیشه و شناخت در جانوران
۲۷	۳-۳ ریتم‌های زیستی
۳۳	۴-۳ رفتارهای مهاجرتی
۳۵	فصل ۴ بوم‌شناسی رفتار
۳۵	۱-۴ تکامل رفتار

۲-۴ رفتار جست‌وجوی غذا

۳-۴ قلمرو داری

فصل ۵ رفتارهای زادآوری

۱-۵ راهبردهای زادآوری

۲-۵ انتخاب جفت و آمیزش

۳-۵ تنوری بازی

فصل ۶ رفتارهای گروهی

۱-۶ رفتارهای ارتباطی

۲-۶ زیستن در گروه

۳-۶ دگرخواهی

۴-۶ یاریگری

پیوست‌ها

پیوست «الف»: پرسش‌های رفتارشناسی در آزمون‌های کشوری

پیوست «ب»: پرسش‌های رفتارشناسی در المپیادهای جهانی زیست‌شناسی

پیوست «ج»: واژه‌نامه‌ی توصیفی

پیوست «د»: واژه‌نامه‌ی انگلیسی/فارسی

منابع -

درباره‌ی ناب

ناب بخشی است در مؤسسه فرهنگی فاطمی که وظیفه‌ی تأمین منابع آموزشی مفید برای نخبگان جوان و استعدادهای برتر کشور را برعهده دارد. رشد خلاقیت، افزایش توان رقابت، و ارتقای علمی دانش‌پژوهان علاقه‌مند به مسابقات علمی، به‌ویژه المپیادهای علمی داخلی و بین‌المللی، مورد توجه این بخش است. کتاب‌ها و منابع آموزشی ناب در همین چارچوب با همکاری کارشناسان و صاحب‌نظران باتجربه با شیوه‌ی نوآورانه، و دقت بالای علمی تألیف و منتشر می‌شود.

کتاب‌های ناب علاوه بر آنکه برای دانش‌آموزان مشتاق به حضور در مسابقات و المپیادهای علمی مفید است، برای کلیه‌ی دانش‌آموزانی که علاقه‌مند به فراگیری عمیق مطالب علمی در سطحی فراتر از برنامه‌های عادی مدارس هستند نیز سودمند خواهد بود. دانشجویان و دبیران محترم نیز می‌توانند از «کتاب‌های ناب» به‌عنوان مرجعی قابل اعتماد استفاده کنند.

سخن ناشر

از رویدادهای نویدبخش سالهای اخیر، توجه وزارت آموزش و پرورش به المپیادهای علمی و استقبال دانش آموزان ممتاز دوره دبیرستان از این المپیادها است. بسیاری از دانش آموزان مستعد برای عضویت در تیم های ملی المپیاد و حضور در مسابقات علمی در سطح جهان تلاش می کنند. بی شک موفقیت در این عرصه مستلزم پشتکار، وسعت و عمق معلومات، مهارت در حل مسئله، خلاقیت و نوآوری است. اما از سوی دیگر وجود منابع آموزشی سودمند و قابل اعتماد نیز برای کسب موفقیت ها ضروری و حتمی است. مجموعه منابع آموزشی برای مرحله اول المپیادهای علمی شامل بیش از ۴۰ عنوان کتاب درسی و کتاب تمرین و مسائل است که بر اساس برنامه های درسی المپیادهای داخلی کشور در رشته های ریاضی، کامپیوتر، فیزیک، نجوم، شیمی، زیست شناسی و ادبیات فارسی طراحی شده است. این مجموعه را جمعی از مؤلفان باتجربه که در تدریس کلاس های المپیاد سابقه می دارند و استادانی که تجربه ی سرپرستی تیم های المپیاد جهانی را برعهده داشته اند تألیف و ویرایش کرده اند. در طراحی و تألیف کتاب ها تلاش شده است تا آنجا که ممکن است تمام مرفصل های برنامه ی درسی المپیاد پوشش داده شود. بنابراین، این مجموعه می تواند به عنوان یک منبع درسی قابل اعتماد در کلیه ی مدارس کشور که دانش آموزان را برای رقابت در مسابقات علمی کشور آماده می کنند مورد استفاده قرار گیرد. از طرف دیگر روش نگارش کتاب ها و وجود مثال های حل شده ی فراوان این امکان را نیز فراهم می کند تا دانش آموزان علاقه مند در اقصی نقاط کشور بتوانند، حتی بدون نیاز به معلم، با مطالعه ی آنها خود را برای رقابت در المپیادهای علمی آماده کنند.

برای پشتیبانی علمی از کتاب های این مجموعه و تعامل با دانش آموزان و مدرسان، وبگاه مخصوصی پیش بینی شده است که به زودی راه اندازی می شود.

پیشگفتار مؤلف

رفتارشناسی یکی از قدیم‌ترین و در عین حال جدیدترین موضوع‌های زیست‌شناسی است. بی‌گمان این موضوع پیشینه‌ای به درازای تاریخ زندگی آدمی دارد، چون ادامه‌ی زندگی او بدون جانوران ممکن نبوده و آدمی همواره ناگزیر به شناخت رفتار آنها بوده است. از سوی دیگر عمر رفتارشناسی نوین تا زمان نوشتن این سطور (۱۳۸۹) از ۸۰ سال گذر نمی‌کند.

رفتارشناسی در کشور ما موضوعی نوین است. از ورود مجدد آن به کتاب‌های درسی دبیرستانی بیش از ده سال نمی‌گذرد. به همین علت منابع نوشتاری محدودی درباره‌ی آن به زبان فارسی وجود دارد. نبود منابع از یک سو و نیاز به مطالعه‌ی رفتارشناسی از سوی دیگر تألیف کتابی جامع و در عین حال خلاصه و عاری از زواید و شرح‌های مبسوط، لزوم پدید آمدن این کتاب را فراهم آورد که امید است مفید افتد.

م.ک.